

ЩОДО ПОТРЕБ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

С.В. Ківалов

академік НАПрН України, д.ю.н., професор

Президент Національного університету «Одеська юридична академія»

Україна проходить складний період свого існування, пов'язаний із політичною та економічною нестабільністю, частого коливання регулюючого впливу держави на бізнес, конституційної та структурних реформ, які створюють ситуацію невизначеності та невпевненості підприємців у завтрашньому дні. Сама по собі така невизначеність є дуже небезпечною, адже призводить до зменшення інвестиційних надходжень в економіку країни та, відповідно, зменшує базу для зростання ВВП, гальмує збільшення дохідної частини Державного бюджету. Звісно, в таких умовах говорити про стаке зростання доходів громадян України теж не доводиться. Це у свою чергу призводить до соціальних конфліктів, невдоволення, розчарування та трудової міграції.

Позитивні зрушення в цьому контексті можуть забезпечити лише чіткі та послідовні кроки держави на створення економічної та правової стабільності. Сьогодні слід говорити про потребу прагматизації усіх сфер суспільних відносин, які існують в економічному середовищі.

В першу чергу виражених підходів потребують зміни до законодавства. Замість поглиблення його кодифікації та подальшої компактизації на базі Господарського кодексу України за прикладом Бельгії, Туреччини, Естонії, Казахстану, Франції, Німеччини тощо, замість давно очікуваного узгодження положень Господарського кодексу з положеннями Цивільного кодексу України, спостерігаємо чи не щорічні ідеї щодо декодифікації господарського законодавства. Приймаються сотні нових законів без попереднього обговорення в науковому середовищі. Це руйнує стабільність економічних відносин, не враховує, що розвиток економіки можливий лише в умовах порядку та сталості законодавства.

Звісно, вдосконалення господарського законодавства не можна зупиняти. Воно має стати віддзеркаленням загальноєвропейських

підходів до специфічного регулювання професійної господарської діяльності в порівнянні з майновими відносинами споживчого характеру. Підтвердження цьому – комерційні, підприємницькі чи торгові кодекси Франції, Німеччини, Австрії, Польщі, Чехії, США, Японії та інших країн.

Але це вдосконалення не може перетворюватися на суцільні експерименти у правовій системі. Наочні приклади – реформування дозвільної системи у сфері ведення бізнесу, зміна правил кредитування, складне адміністрування податків тощо.

Розвиток підприємництва і бізнесу сьогодні вимагає усталених та концептуальних форм правового закріплення господарських відносин, що враховують нагальні запити українського суспільства на побудову потужної соціально орієнтованої економіки, забезпечення конституційних принципів свободи підприємництва в рамках, визначених законом, захист прав суб'єктів господарювання та споживачів від порушення їх прав та законних інтересів з боку державних органів, господарюючих суб'єктів, монопольних утворень.

Особливої уваги та підтримки в умовах сьогодення потребує в Україні сфера інтелектуальної власності, яка має виступати рушійною силою, підґрунтям економічного розвитку, інвестиційної привабливості нашої країни. При цьому в першу чергу підтримки потребують наші наукові установи, заклади вищої освіти, фахівці яких створюють нові об'єкти права інтелектуальної власності. Натомість ситуація лише погіршується. Постановою Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 р. про затвердження змін до постанови КМУ від 27.12.2001 р. № 1756 і від 23.12.2004 р. № 1716 суттєво збільшено розмір платежів за подання заявки на отримання охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності. 18 червня подана Петиція №41/002359-19еп «Скасування постанови про підвищення розміру державних зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності». Така негативна реакція на збільшення вартості послуг у сфері охорони прав інтелектуальної власності є цілком передбачуваною, оскільки фінансова підтримка наукових досліджень не відповідає потребам сьогодення, так само як і заробітна плата наукових працівників. Механізми ефективної комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності закладів вищої освіти та наукових установ не працюють на належному рівні. Це може призвести до зниження реєстраційної

активності, що зробить наших авторів та винахідників беззахисними перед недобросовісними користувачами та знизить конкурентоздатність на міжнародному ринку інтелектуальної власності.

Нагальною потребою сьогодення є й інтеграція національної економіки в світові економічні процеси шляхом поступового та змістовного оновлення законодавства в межах міжнародних (регіональних) організацій і глобальних систем, де відбувається постійна уніфікація економічного регулювання та вироблення правил, сприяючих підтримці конкурентоспроможності бізнесу і захисту інвестицій.

Саме тому надзвичайно актуальною для України є гармонізація вітчизняного законодавства з господарським і митним законодавством ЄС і правилами СОТ, поглиблення кодифікації господарсько-правових норм для усунення множинності актів господарського законодавства, підвищення привабливості вітчизняної економіки для інвесторів за рахунок створення стабільних, зрозумілих і передбачуваних «правил гри» в економіці, проведення структурних реформ, покликаних переорієнтувати економіку країни на інноваційний шлях розвитку, становлення України як могутнього регіонального лідера транспортних, виробничих і наукових галузей економіки.